

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

BAYER JUDIT

SZAKVÉLEMÉNY A MÚSORTERJESZTÉS ÉS A DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS SZABÁLYAIRÓL SZÓLÓ 2007. ÉVI LXXIV. TÖRVÉNY 26.§ (1) BEKEZDÉS A)-F) PONTJAIRÓL

1 Közérdekű célok, közszolgáltatóság

Az irányelv szerint a továbbítási kötelezettséget közérdekű célok teljesítése érdekében lehet előírni. Az irányelv ugyan nem mondja ki, de ésszerűnek tűnik, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók legyenek az első számú hasznélvezői a közszolgálati kötelezettségnek. Hiszen a közszolgálati műsorszolgáltató fenntartása okafogyottá válik, ha nem terjesztik a műsorát.

Ugyan a Dtv. feltételezése, amely szerint nem a közszolgálati megbízatás, hanem a funkció betöltése lenne a lényeg, szimpatikus, hiszen a közönség igényeit tartja elsősorban szem előtt. Ezt a pozitívumot azonban lerontja az, hogy sajnos a jelenlegi duális médiarendszer figyelmen kívül hagyásán alapul, de még inkább, hogy a közönség igényeinek megfogalmazásában meglehetősen sematikus fogalmaz, és számos szempont ki is marad. A közszolgálati funkció meghatározása nem is várható el a Dtv.-től, ez egy komplexebb feladat: szükség van-e közszolgálati műsorszolgáltatóra, ha igen, miért, és az mit sugározzon? **Ezen kérdések megválaszolása egy előzetes kérdés kellene, hogy legyen a továbbítási kötelezettséghez képest.**

Az igazán EU-konform szabályozás az lenne, ha a közszolgálati műsorszolgáltatóknak is csak azon műsorát lenne kötelező továbbítani, amelyek megfelelnek a tartalmi feltételeknek. A közszolgálati műsorszolgáltatók létesíthetnének más, kereskedelmi alapon működtetett csatornákat is, amelyeket kereskedelmi feltételek mellett terjeszthetnének.

2 Egyértelműség

Nehéz attól elvonatkoztatni, hogy a meghatározás nem biztos, hogy megfelel az EU követelményeinek. Már a „közérdekű célok egyértelmű meghatározásának” követelménye sem teljesül, mivel a kategóriák követik a magyar médiaszabályozásban úgy látszik, megszokottá vált (és talán megszeretett?) tautologikus fogalmazás gyakorlatát, amire jó példa a hatályos médiatörvény 4. §-ának „tényszerű, tárgyilagos” (stb.) felsorolása. A 26. § (1) bekezdésének kategóriái is páronként igen kevésben térnek el egymástól, azaz az a) és a b); a c) és a d); valamint az e) és az f) kategóriák párosítva lehetnének akár egy-egy pontban is (összesen tehát három pontba szedve). Az (a-b) kategóriák között igen szoros a rokonság, a (c-d) pontok között az átfedés, az (e-f) pontok esetében pedig kimondottan rokon értelmű kifejezésekről van szó. A szabályozás átláthatóságát és arányosságát semmiképpen sem segíti elő ez a körülmény.

A szabályozás abból látszik kiindulni, hogy a csatornák csak egyfajta célt szolgálnak, mintha kizárólag tematikus csatornák léteznének. Nem tisztázott, hogy ha egy csatorna nem teljes egészében az egyik vagy a másik célt szolgálja, akkor is élvezheti-e a továbbítási kötelezettség hasznát? Nem mondja ki a törvény, de feltehető, hogy mindenképp igen a válasz akkor, ha egy csatorna kizárólag a megjelölt kategóriákban maradván állítja össze műsorkínálatát, azaz többféle műsort kínál, de ezek mindegyike beleillik az a)-f) kategóriákba. De mi a helyzet akkor, **ha ezeken kívül egyéb műsorokat is szolgáltat**, olyanokat, amelyek nem illenek bele egyik kategóriába sem, például szórakoztató kvízműsorokat, akár csak a jelenlegi közszolgálati televízió?

Tovább bonyolítja a helyzetet, hogy napjainkban a műfajok határainak elmosódása jellemző. Például számos műsort dokumentumfilm-szerűen, azaz más néven: *reality show*-szerűen forgatnak. Ilyenek a helyszíni riportok, de az utazási magazinok, egy-egy híresség életének bemutatása is, illetve alkalmazzák közelmúltbeli események feltárása esetén, ahol a szöveget úgy mondatják el a (civil) szereplőkkel, mintha spontán történe az esemény, vagy

mintha nem látnák a kamerát. A bűnügyi magazin és a „Helyszínelők” között mind kisebb a különbség.

3 A kategóriák elemzése

A fentiekől függetlenül is sajátos, hogy a kategóriák nem fedik a hagyományosan közszolgálatinak tartott tartalmak teljes spektrumát. Például egyáltalán nem nyerne említést az ifjúsági, oktató jellegű műsorok, az ismeretterjesztő, vagy a minőségi szórakoztatást szolgáló műsorok. Ezek közül némelyik beilleszthető lenne a kultúra fejlesztését szolgáló csoportba, ha az nem nevesítené a nemzeti, kisebbségi, európai kultúrát. A természetéről, egészségügyről, környezetvédelemről szóló ismeretterjesztő műsorokat erőltetett lenne valamelyik, földrajzi alapon meghatározott kultúrkörbe besorolni. Az oktató jellegű, vagy az oktatásban való részvételt elősegítő műsортípus úgyszintén nehezen lenne beilleszthető ebbe a csoportba.

A legfontosabb probléma, hogy attól, hogy egy műsor megfelel valamelyik kategóriának, még nem biztos, hogy egyúttal közszolgálati értékeket is hordoz, mivel mindegyik műfajt meg lehet valósítani kommersziális jelleggel, és minőségi módon, a közszolgálatosság szempontjai szerint. Ez a kritikai észrevétel az összes kategóriára érvényes (a-f). **Indokolt lenne a kategóriák értelmezésénél általánosságban leszűkíteni a kategóriák tartalmát a közszolgálati jellegű, minőségi műsorokra.**

3.1 A nemzeti, etnikai kisebbségi, illetve európai kultúra megőrzését, védelmét, továbbfejlesztését szolgáló műsorszolgáltató

A megőrzés-védelem-továbbfejlesztés hármasság célja nagyra nyitja a kategóriát. Így nem csak a hagyományőrző műsorok, hanem a kultúra továbbfejlesztését szolgáló, új, kísérleti, jövőbe mutató stílusok is beleférhetnek, ideértve az alternatív kultúrát is. Különösen nagyra nyílik a kör azért, hogy az európai kultúrát is megemlíti a nemzeti és a nemzeti kisebbségi kultúra mellett, hiszen az európai kultúra megőrzésébe beletartozhat bármely európai ország, régió sajátos kultúráját megjelenítő műsor. Az egyetlen kritérium a minőség megléte lenne, ez azonban a jogszabálysövegből nem derül ki, viszont az európai irányelv fényében beleértendő a paragrafusba, hiszen egyébként nincs legitimációja a továbbítási kötelezettségnek.

A kultúra továbbfejlesztésének kategóriájában a minőség nehezen meghatározható fogalom, mivel minél újszerűbb egy kultúratermék, annál kevésbé létezik elfogadott mérce a minőségére nézve. Indokoltnak tűnik szélesre nyitni az ajtót a kultúra továbbfejlesztését szolgáló műsorok, csatornák előtt, hiszen ez amellett, hogy a jövő kultúráját szolgálja, az ifjúság kreatív energiáit jutalmazza azért, hogy megjeleníti a termékeit. Szembesülünk viszont azzal az immár klasszikus érveléssel, amely megkérdőjelezi a modern populáris kultúra minőségét és közszolgálati funkcióját (ld. alább bővebben).

Ugyancsak nehéz elhatárolni a kultúra továbbfejlesztésének témájában a „nemzeti” kultúrát gazdagító tartalmakat a „nem-nemzeti kultúra” körébe tartozó tartalmaktól. Kérdés, hogy érdemes-e ezt a különbségtételt megtenni, de a törvény szövegéből ez a szűkítés egyértelmű. A nemzeti kultúrát tehát legfeljebb az „európai” kultúrával lehetséges vegyíteni ahhoz, hogy még beleférjen a továbbítandó kategóriába.

Tekintettel a kultúra globalizálódására, kérdés, hogy meddig beszélhetünk egyáltalán nemzeti kultúráról ott, ahol annak „továbbfejlesztése” történik? Lehetséges értelmezési irányok:

- Minden beletartozhat, ami magyar eredetű (akkor is, ha a magyar hagyományos kultúra motívumaiból nem táplálkozik)
- Ami a magyar hagyományos kultúra motívumaiból táplálkozik, akkor is, ha nem vagy nem csak magyar eredetű.

Ismert, hogy a hazai termékekkel szemben megengedőbb a kritika, mégsem említhető egy lapon például a Szabó Magda és a Győzike életét feldolgozó „dokumentumfilm”, más néven reality show. Határterületnek tűnik, de a kategórián kívül rekesztésre javasolt a magyarországi hétköznapi életet ábrázoló kommersz termékek, sorozatok, a közepes minőségű magyar filmek, zenék köre.

Zavarba ejtő, és másfajta értelmezést igényel az európai kultúra támogatásának megjelenése. A közszolgálatosság egyik célja, amely az új médiakörnyezetben is érvényes lehet, a társadalmi integráció, a politikai nemzet pszichológiai-kulturális kohéziójának elősegítése.

Természetesen, tágabb környezetünk Európa, amely egy kulturális identitást is szimbolizál, továbbá ismert uniós erőfeszítés történik az európai identitás fejlesztésére. De a továbbítási kötelezettség terén nyilvánvalóan nem értelmezhető úgy ez a szabály, hogy pl. egy német kulturális csatorna a továbbítási kötelezettség haszonélvezője lehetne.

A kisebbségi kultúra kifejezés az egyetlen, amely nem igényel különösebb magyarázatot, mivel reprezentációja minden tekintetben közszolgálati kötelezettség, akár hagyományörző, akár előremutató jelleggel történik.

Tömegkultúra v. magaskultúra

A kultúrához kapcsolódó örök kérdés a tömegkultúra és a magaskultúra közötti különbségtétel. Ismertek azok a törekvések, amelyekkel a kereskedelmi csatornák a tömegkultúra közvetítését közszolgálati kötelezettségük terjesztéseként ismertették el. Ugyancsak ismert, hogy a különbségtétel egzakt módon szinte lehetetlen, hiszen az ún. popkultúrának is vannak minőségi termékei, amelyek a piacon kevésbé populárisak: erre a szegmensre igyekezett specializálódni a Petőfi Rádió. A tömegkultúra egyes megnyilvánulásai önmagukban újszerűségük miatt is érdekesek lehetnek, amennyiben alternatív művészeti ágak csíráját hordozzák magukban, a technológia új alkalmazási lehetőségeire mutatnak rá, vagy egyszerűen csak kreatívabbak az átlagnál. Másfelől pedig, a tömegkultúra egyes darabjai antikizálódhatnak is, és néhány évtized elteltével pusztán egykori népszerűségüknél fogva is kultúrtörténeti darabbá emelkedhetnek (pl. ABBA együttes).

Ugyanakkor kimarad a kategóriából a világ kultúrájának reprezentációja: például a „Találkozás az afrikai kultúrával” című ismeretterjesztő film egyáltalán nem illeszthető bele a kategóriába. Ez a közszolgálati kötelezettség egy igen szűk értelmezését sugallja, amit azonban nem támaszt alá a kategóriák egyébként kidolgozatlan jellege.

Ez a dilemma is azt támasztja alá, hogy a közszolgálati remít meghatározása összetettebb feladat annál, minthogy néhány pontba szedve a piac működését jelentősen meghatározó rendelkezésekbe szorítsák. Tehát indokolt lenne előbb a közszolgálati feladatkört részletesen körülírni, és ahhoz igazítani a továbbítási kötelezettséget.

3.2 A nemzeti, etnikai kisebbségi nyelv ápolását szolgáló műsorszolgáltató

A nemzeti nyelv hazánkban az egyetlen hivatalos nyelv, és kihalás nem fenyegeti. A környező országok nyelveihez képest viszonylag kevés az utóbbi évtizedekben átvett idegen jövevényszó (például a német nyelv több szót vesz át az angolból a mindennapi nyelvbe, az ukrán nyelvre pedig az orosz gyakorol drámai befolyást). Ezért nem szükséges egy műsort a nyelv ápolását szolgáló műsornak tekinteni pusztán amiatt, hogy nemzeti nyelven szól. Viszont a nyelvművelés, a szép beszéd, a helyes beszéd témájában készített műsorok, illetve a magyar nyelv dialektusaiban készített műsorok, vagy a dialektusokról szóló műsorok ide tartozhatnak. A nemzeti nyelv ápolását szolgáló tematikus csatornát elég nehéz elképzelni, de kisebbségi nyelv/nyelvek esetében lehet ilyen.

Az etnikai kisebbségi nyelvek egy része kiveszőfélben lévő nyelv, ezeknél más a mérce. Minden olyan műsor, amely valamely etnikai kisebbség nyelvén szól, alkalmas lehet a nyelv ápolására. Kérdés lehet, hogy csak a kisebbségi törvényben felsorolt etnikai kisebbségek nyelvei minősülhetnek e kategóriába tartozóknak, vagy egyéb kisebbségek nyelvei is, ideértve esetleg a nem etnikai (hanem pl. vallási) kisebbséget, illetve a siketek jelnyelvét.

Jogpolitikai szempontból fogas kérdést vet föl, hogy azonos elbírálásban részesüljenek-e azon kisebbségi nyelvek, amelyek kiveszőfélben vannak (pl. cigány, ruszin), és amelyekről ez egyáltalán nem állítható (pl. német, orosz). Tekintettel arra, hogy a jogszabály nem teszi konjunktív feltétellé a nyelv mellett a kisebbségi kultúra ápolását is, a szabály szó szerinti értelmében bármilyen, német, orosz, lengyel, stb. nyelven szóló csatorna a továbbítási kötelezettség jogosult igényével léphetne fel, tartalmától függetlenül. A határokon is átnyúló plurális médiakörnyezetben ez az értelmezés nem támogatható. Más kérdés, hogy egy-egy olyan műsor (csatorna?), amely az említett nyelveken, viszont magyarországi állapotokról szól, már joggal tarthat igényt erre a státusra.

3.3 *Az állampolgárok tájékozódási és tájékoztatási szükségleteinek kielégítését szolgáló műsorszolgáltató*

Az „informálás” klasszikus közszolgálati érték, napjainkban azonban számtalan más eszköz, csatorna is rendelkezésre áll az informálódásra. A televíziócsatornák sokasága mellett az internet és a sajtótermékek is mind bőséges információforrást nyújtanak. Mi hát az az igény, amely miatt továbbra is közszolgálati értéként kellene definiálni a tájékoztatást?

A számos hírforrás között a fogyasztónak választania kell. A tudatos választásra törekvő fogyasztó komoly dilemmába kerülhet, ha az információforrások értékét szeretné megbecsülni: hiszen ezek megítéléséhez más hírforrásokra van utalva. Napjainkban a világ eseményeiről az ember csupán a médiából szerez tudomást, nincs lehetősége azokról közvetlenül tájékozódni (a tájékozódási igény is ennek megfelelően növekedett, az információk földrajzi és tematikus hatóköre is tágult). A hírforrások minőségét tehát a közvetlen tapasztalat híján más hírforrással összevetve lehet megítélni. Ebben lehet segítségre az olyan csatorna, amely garantáltan hiteles, pontos, pártatlan híreket prezentál, lehetőleg gyorsan.

Szükséges tehát szem előtt tartani, hogy a tájékoztatást szolgáló műsor nem minden esetben tarthat igényt a továbbításra, csak akkor, ha megfelel a tájékoztatás közszolgálati elveinek is. Még így is széles szürke zóna húzódik a hírjellegű műsor és az egyáltalán nem tájékoztatást szolgáló műsor között. Például ilyennek tekintendő-e az ismeretterjesztő műsor, vagy a dokumentumfilm? Hogyan lehetne a szabályozás révén különbséget tenni a történelmi, földrajzi, építészeti ismeretterjesztő műsor, és a - kereskedelmi jellegű - utazási magazin között? (Egyes ismeretterjesztő műsorok a kultúra (a) kategóriájába is tartozhatnának, de pl. nem ez a helyzet a zsiráfokról szóló természetfilm esetében.) A dokumentumfilmek terén hasonló dilemma merül fel. Tájékoztató jellegűnek tekinthető egy dokumentumfilm, ha a közelmúltbeli eseményről, például a rendszerváltozásról szól, de vajon így van-e akkor is, ha Chaplin életéről készítették? És változik-e a megítélés, ha Elvis Presley-ről, vagy ha Leonardo diCaprióról szól?

Ugyancsak a szürke zónába tartoznak a szociális ismereteket terjesztő riportfilmek, például az igénybe vehető segélyekről, továbbképzésekről, a felsőoktatási felvételiről. Határterületet képeznek a beszélgetős-politikai műsorok, amelyeket a d)-e)-f) pontokhoz egyaránt sorolhatunk. Ezek nem tartoznak a klasszikus tájékoztatás kategóriába, azonban továbbításuk közérdekűnek tekinthető.

A műfaji határok elmosódása miatt gyakori kérdés, hogy hol a határ az infotainment és a közszolgálati tájékoztatás között? Ennek megítélése csak az adott műsor, és a műsorszolgáltató műsorainak összessége alapján lehetséges, mérlegelés útján. A nagyobb biztonság érdekében szempontrendszer alakítható ki, amely a tájékoztató és a szórakoztató elemek elemzésén alapul.

Tájékoztatósi igény

Sajátos az állampolgárok tájékoztatási szükségletek említése, hiszen a televízió hagyományosan központilag irányított tömegkommunikációs médium (*one-to-many*), amelyben az egyes állampolgárok tájékoztatási igényei nem kaptak szerepet. Az információs technológia azonban az interaktív médiahasználatot megszokottá tette napjainkra, így kifejlődhetett egy igény az állampolgárok részéről arra, hogy a kommunikáció oda-vissza működjön. Az internet lehetővé teszi, hogy bármely felhasználó kielégítse saját személyes közlési vágyát. Akármennyire is megnövekszik a csatornák száma a digitalizáció következtében, arra aligha kerülhet sor, hogy az internethez hasonlóan, az állampolgárok saját közléseik megfogalmazására használják e médiumot - még akkor sem, ha e közléseket a széles nyilvánosságnak szánják.

Feltehető, hogy a tájékoztatási igény tehát nem az egyes állampolgár egyéni igényeként elégíthető ki, hanem egy közösségi cselekvés részeként. Azaz, abban az esetben teljesíthető, ha akár az üzenet kezdeményezője, akár címzettje valamely civil közösség. A közérdekű bejelentések műfaja már a korábbi televízió-típus esetében is előrevetítette ezt a funkciót.

Nem zárható ki, hogy a jövőben olyan csatornák is megjelennek, amelyeken az állampolgárok saját üzeneteiket tehetik közzé, legyenek azok akár személyes, akár kereskedelmi célúak. De közösségi érték, mondanivaló híján ezek nem tekinthetők közszolgálati funkciójúnak, így a továbbítási kötelezettség alanyainak sem.

A tájékoztatás, valamint a tájékozódás köre elvileg kiterjedhetne bármely közérdekű területre, például a vasúti menetrendekre, a kulturális eseményekre, viszont az „állampolgár” kifejezés alkalmazása valamelyest szűkítőleg értelmezhető. Az állampolgári szempontból releváns tájékoztatás elsősorban a közügyekre, politikai ügyekre vonatkozó tájékoztatás lehet, kevésbé foglalja magában az állampolgárok magánügyeik vitelében hasznosítható információkat.

Tájékoztatás másképpen

Álláspontom szerint viszont az információk nyújtása a digitális korszak közszolgálati műsorszolgáltatásának egyik oszlopa lehetne. Miután az interneten minden közérdekű információ hozzáférhető, indokolt lenne ezen információk szolgáltatásokat átvinni a televízióra is annak érdekében, hogy azok is hozzáférhessenek, akik nem használnak internetet. Például a hivatalok, önkormányzatok ügyintézési rendje, a BKV és a MÁV menetrendje már magától értetődő módon elérhető a neten, de azok az idősök, akik nem használnak internetet, vagy akik éppen nincsenek netközelségben, nem részesülnek az elektronikus információszabadság ezen hasznaiból. Az információk egy másik része ugyan kereskedelmi portálokon jelenik meg, azonban mégis szinte közérdekűnek tekinthető, a lakosság számára kiemelt hasznossága miatt: ilyen a moziműsor, tévéműsor, a bankok, vagy a posták nyitvatartási ideje. Álláspontom szerint nem lenne haszontalan, ha az ilyen természetű információszolgáltatások is a közszolgálati feladatkörébe kerülnének. Tehát, ha ilyen kínáló csatorna jelentkezne a közzétételi kötelezettség jogosultjának, el kellene fogadni - habár valószínű, hogy a terjesztőnek érdekében is állna felvenni a kínálatába.

3.4 Az állampolgárok demokratikus közéletben való részvétele elősegítését szolgáló műsorszolgáltató

A szakaszok közül ez a megfogalmazás a legújyszerűbb. Napjainkra, amikor a médiapluralizmus sok tekintetben megvalósítottnak tekinthető, ez a funkció a közszolgálati szinten egyetlen vitathatatlanul legitim célja. A médiarendszer globálissá vált, azonban a politikai döntéshozatal továbbra is állami keretek között zajlik. Ezért szükséges, hogy a politikai közösség, azaz a nemzetállam keretei között is létezzon közös élményanyagot teremtő, a közös problémák megvitatására alkalmas médium.

Álláspontom szerint a demokratikus közéletet **célszerű tágra értelmezni**, így nem csupán a politikai közélet tartozhatna ide, hanem minden, ami a civil társadalom közösségi ügyeit érinti: esélyegyenlőség, e-befogadás, fogyatékosok, a civil társadalom akciói. Az értelmezés határát azonban megszabja, hogy a megfogalmazás állampolgárokra utal, azaz a **politikai közösség tagjainak közös ügyeiről** lehet csak szó.

A tájékoztatás is ide tartozhatna, ha az nem lenne külön kategória: így azonban a tájékoztatás határterületei tartozhatna ide, úgy mint a vélemény-műsorok, beszélgető-elméleti kerekasztal, vagy riportműsorok.

Nem tartozhatna viszont ide azok a műsортípusok, amelyek ugyan ismert személyekről („celebekről”) szólnak, de akik nem formálják a közéletet, nincsenek ráhatással az állampolgárok közös problémáira.

A tágra értelmezés elfogadása esetén **esetleg itt kaphatnak helyet az oktató jellegű műsorok** egyes fajtái is, hiszen a tudás a demokratikus közéletben való részvétel egyik feltétele. Azonban az oktatás egyes területei, például a természettudományok megint csak nehezen gyűrhetők bele ebbe a kategóriába: inkább a társadalomtudományok, az információs írástudás, a történelem, a földrajz lehetnek azok az ismeretek, amelyek elősegítik a politikai részvételt.

3.5 A vélemények sokszínűségének megőrzését szolgáló műsorszolgáltató

Az utolsó két kategória értelmezése tűnik a legnehezebb feladatnak.

Először is, minden új csatorna növeli a sokszínűséget, feltéve, hogy nincs még egy, csaknem ugyanolyan csatorna a piacon. Továbbá, semmi sem utal arra, hogy ez a csatorna közszolgálati legyen, vagy akár csak magyar eredetű (nyelvű).

Valójában minden egyes médiatermék reprezentál valamilyen véleményt, amely valószínűleg különbözik a többi termék által reprezentált véleménytől. Vélemények is megjelennek az élet minden területén: a divat, az étkezés, életmód, vallás témáiban is. Ha egy csatorna csak az egyikre specializálódik, de azon belül minden véleményt megjelenít, akkor vajon igényt tarthatna a továbbítására? Ilyen értelmezés a közérdekűséget hagyón kívül.

Ha mindenáron szűkíteni kell az értelmezést, feltételezhetjük, hogy csupán a véleményformáló, közéleti jellegű műsortípusok tartozhatnak ide. Ekkor is feltehető a kérdés: egyazon csatornának kell-e a vélemények tarkaságát képviselnie (belső pluralizmus), vagy a csatorna önmagában, a többi csatornához képest képviselt különbsége révén is megteremti a sokszínűséget?

Az ORTT és a Panaszbizottság gyakorlata számos példát szolgáltatott arra, hogy mennyire **parttalan** a sokszínűség a számonkérése, ellenőrzése. Nem tűnik könnyebb feladatnak annak jövőbeni eldöntése sem, hogy két csatorna közül melyik szolgálja jobban a vélemények sokszínűségének megőrzését.

Feltételezhető, hogy a jogalkotó valójában a politikai kiegyensúlyozottságra gondolt ezen kategória megalkotásakor. Ha így értelmezzük, akkor is felmerül a kérdés: igényt tarthat-e továbbításra olyan műsorszolgáltató, amely olyan politikai véleményt képvisel, amelyet más csatorna még nem? Vagy pedig csak olyan műsorszolgáltató tarthat igényt a továbbításra, amely önmagában is kiegyensúlyozott?

A két értelmezés egymásnak ellentmond, de mindkettő mellett számos érv hozható fel. Hiszen, ha engednénk, hogy csak a piac döntse el, hogy mely vélemény, világnézet jelenik meg a nyilvánosság előtt, akkor nyilvánvaló, hogy a kisebb érdekérvényesítő képességgel rendelkező, és kisebb közönséget vonzó nézetek nem nyernének terepet. Másfelől viszont, a médiapluralizmus jelenlegi állapotában más megjelenési formák is rendelkezésre állhatnak ezek számára, például az interneten keresztül. Ugyanakkor pedig a világnézetek sokasága a továbbítási kötelezettség kapacitásait hamar kimerítené. Egyetlen műsorszolgáltató viszont nem képes valamennyi világnézetet képviselni, ezért ismételt és óhatatlanul csak a legjelentősebbek nyernék megjelenést.

Álláspontom szerint e kategória a továbbítási kötelezettség kontextusában legfeljebb **negatív formában**, illetőleg **a többi kategóriával konjunktívan** értelmezhető: nem tarthat számot továbbítási jogra az a műsorszolgáltató, amely kimondottan rontja a vélemények sokszínűségét, még akkor sem, ha egyéb szempontok szerint (pl. tájékoztatás) megfelelne.

3.6 A média pluralizmust szolgáló műsorszolgáltató

A pluralizmus feltétele tágabb, mint a sokszínűségé, de azt is magában foglalja. Beletartozik a tulajdonlás pluralizmusa, a műsorszámok tarkasága, a politikai és a kulturális sokoldalúság.

Ha ezek közül csak az egyik vagy másik feltételt vennénk alapul, elvileg bármely olyan műsorszolgáltató jogot kellene, hogy kapjon a továbbításra, amelynek a tulajdonosa még nincs jelen más médiatermékkel a piacon, vagy amely újszerű műsortípust kínál, amelyet más műsorszolgáltató még nem, vagy amely olyan szektort képvisel, amelyet más műsorszolgáltató még nem képvisel kellőképpen, például a melegek, fogyatékosok, nők televíziójaként.

Egyébiránt a médiapluralizmus egy olyan jelenség, amely definíciójánál fogva nem egy műsorszolgáltatót, hanem a műsorszolgáltatók összességén múlik. Tehát fogalmilag is kizárt, hogy egy műsorszolgáltató egyedül is szolgálhatná a médiapluralizmust. Így a döntést a médiapiac egészének ismeretében kell meghozni. Ezért különösen aggályos, hogy a műsorterjesztő döntsön egy ilyen fontos alkotmányos kérdésben, mint ahogy az is, hogy a szabályozó hatóság tegye ezt.

Praktikus javaslatom ismét a következő: a követelményt **negatív szempontként** lehet értelmezni, azaz kizáró okként merülhet fel, ha a műsorszolgáltató működése a média pluralizmust semmilyen szempontból nem szolgálja, azt sérti - ilyen esetben nem jöhet szóba a továbbítási kötelezettség akkor sem, ha az egyéb feltételek teljesülnének.

4 Összefoglalás:

Az értelmezés folyamatában a legfőbb akadály, hogy nem történt meg annak elemzése, hogy **mi is a közszolgálati feladatkör**, illetve, hogy változott-e ez a digitális forradalom következtében. Holott ennek ismeretében lenne eldönthető, hogy mely célok érdekében indokolt a továbbítási kötelezettséget előírni és fenntartani. Ennek hiányában nincs tudományos alapja annak, hogy az említett műsorokat szükséges-e egyáltalán továbbítani, vagy lennének más, fontosabb kategóriák, funkciók is.

Továbbá sajátos, hogy a szabályozás **nem teremt kizárólagos kapcsolatot** a közpénzekből finanszírozott csatornák és a továbbítási kötelezettség kedvezményezettjei között. A 26. § nem garantálja, hogy a közpénzekből finanszírozott (közszolgálati) csatornákat továbbítani fogja a terjesztő, viszont egyéb csatornák továbbításáról dönthet, amennyiben azok megfelelnek a feltételeknek. Habár ez ésszerűtlen, de az irányelvvel ez nem ellentétes, mivel aszerint elegendő annyi, hogy (egyértelműen) megfogalmazott közérdekű célok érdekében történjék a kötelezettség előírása, de mint láttuk, ez utóbbi feltétel teljesítése is kétséges. Ugyanakkor nem teljesül a továbbítási kötelezettségnek az az Európa-szerte ismert „mellékterméke”, hogy egyúttal felajánlási kötelezettséget (*must-offer*) is teremt a közszolgálati műsorszolgáltató számára.